Број 85. Нови Сад, у четвртак 15. априла 1920. Година LI.

„Застава“ излази сваки дан, осим понедељника и празника. Претплата је 240 круна на годину, 120 на пола, а 60 круна на четврт године. Претплатити се може бар на четврт године.

Поједини број 1 Круна.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Рукописи се шаљу на уредништво „Заставе“: Нови Сад, Ћурчијска ул. бр. 10. а претплата на администрацију „Заставе“: Нови Сад, Ћурчијска улица бр. 16. Рукописи се не враћају.

Издавалац друштво „Рад“.

Primas Serbiae.

(Уочи склапања конкордата.)

Поводом питања светојеронимског завода у Риму задарски „Српски Лист“ донио је из стручњачког пера, под горњим насловом, историјску црту, која нам излаже како је постало ово високо достојанство католичке цркве у Српском Народу.

Г. 877. био је у Дувну (Delminium) велики црквени сабор, на ком су били изасланици како из Рима тако из Цариграда, на ком је била установљена, између осталога, архијепископска столица у Дукљи над 12 епископија, међу којима се спомиње босанска, травунска, захумска, српска, которска и будванска. Кад је г. 927. Дукља била разорена, ово достојанство престало је постојати.

За вријеме Михајила Војиславића, господара Зете (1046—1081) барска епископска столица била је уздигнута на архијепископску. До тада су све српске покрајине биле уз цариградску патријаршију; па кад се црква раздијелила на западну и источну, Михајло Војиславић објави да његова држава, пошто је био његов отац Војислав ослободио Зету и Травунију од врховне византијске власти, остаје уз Рим, очевидно обзиром на римско-латински елеменат, који се наодио по његовим приморским градовима; а одиста и да од Папе добије наслов краљевски, који се отуда у оно доба добијао, у чему је и успио посредовањем тадашњег епископа барског Петра.

Том приликом, г. 1067. Папа Александар II. издао је булу, којом је епископа Петра наименовао архијепископом са митрополитском влашћу у држави Михаиловој над епископијама: зетском, барском, которском, палашком, свачком, скадарском, дриватском, палутском, српском, босанском и травунском, овлашћујући га да „crux ante eum ubique geratur per Dalmatiam et Slavoniam“ — да се пред њим носи крст свуда по Далмацији и Славонији — које одликовање у православној цркви припада Патријарсима и данас, што смо могли видјети приликом путовања антиохинског Патријарха по Русији о јубилеју Романова.

Ово достојанство Фарлатус (Illyr. Sacr. VII.) називље: „primaria sedes et fastigium regni Serblorum pariter et ecclesiae Serbliianae; а на другом мјесту закључује: „Ecclesiam Antibarensem in locum Diocletanae successisse, ejusdem jura et privilegia cum Episkopis fere omnibus ejusdem Provinciae Antibarim translata fuisse“ — да је барска црква наслиједила дукљанску са свима њеним правима и повластицама.

Ово црквено достојанство појавило се наших дана у пуном свом животу на ватиканском сабору, највећем у католичкој цркви, *вршећи своја права.* Како је аустро-угарска дипломација у Ватикану била свемоћна, у припремама за овај сабор било је игнорисано ово достојанство, *које је истицало и тако рјечито говорило о значају негдашње Србије.* Али кад је на сабор дошао представник барске арцибискупске столице, скадарски арцибискуп Карло Потен, видевши да му је одређено мјесто међу осталим арцибискупима, он је уложио протест *и захтевао мјесто међу Примасима.* Ствар је била предата надлежном суду, који је на сабору постојао за рјешавање сличних спорова, и тај суд је нашао, да представнику барске арцибискупске столице као Примасу Србије припада *друго* мјесто међу Примасима до Примаса Германије, који заузимље прво мјесто!

Аустро-угарска дипломација је отада морала бити жешћа противница тога достојанства, које може привлачити и окупљати католички дио нашега народа у српској држави — и противу њега радила је особито приликом питања светојеронимског завода под *илирском* фирмом . . . Али данас нема више хабзбуршке монархије и Ватикан се ослободио њезиног утицаја при склапању конкордата са нашом државом, у којој је министар вјероисповједи католик. И зато *ово црквено достојанство не смије бити игнорисано у конкордату,* тим више, што ће православна црква имати у нашој држави свога Патријарха.

Ми не смијемо обзирати се ни на православну ни на католичку јерархију, којима ово достојанство може бити и немило, него само на народ, који исповиједа три вјере, које се морају узајамно поштовати, ако желимо нашу државу снажити и унапређивати.

Србима без разлике вјере ова старинска и тако сјајна установа српске краљевине — totius regni Serbiae — мора бити драгоцјена; а Хрватима и Словенцима то је најбоље јемство религиозне равноправности, која се тим остварава у нашој држави.

Обзиром на ону велику пропаганду хабзбуршке монархије по Босни и Херцеговини и њиховом приморју Далмацији, која је била занијела и прваке народне, *особито од њиховог великог устанка за сједињење са „шизматичким“ српским кнежевима,* сматрао сам, да неће бити сувишна ова моја напомена, *јер су последица оне религиозне пропаганде у масама нашег религиозног народа ухватиле дубока корјена.* **Правосл. Приморац.**

Ко пљачка нашу државу.

— Још један „подвиг“ Извозне Банке. —

У ускршњем броју „Заставе“ изнео сам, на основу поузданих података, како је београдска Извозна Банка, непосредно пред пад Давидовићеве владе, извезла 20 вагона бела брашна у Аустрију. То брашно је извезено преко одређеног контингента, који је одређен за Аустрију, а за то брашно је примила Извозна Банка круне, а не буди какву робу у замену. Међутим сам накнадно дознао, да је та иста Извозна Банка имала дозволу да извезе, и опет у Винернајштат, *150 вагона кукуруза и 100 вагона зоби.* Дакле као што се види, прилична количина.

Овај „гшефт“ је за сад пропао, јер је, међувремено, пала влада, те ако г. Тадићу не пође за руком, да нађе какву деру, кроз коју би ово „неколико“ вагона протурио, пропашће извозница, а са извозницама и „мука“ коју је Тадићева дружина поднела, док је до извозница дошла.

А сад, да видимо, шта је — што би наши стари рекли — „нравоученије“ свега овога, што сам изнео.

Прво је, што морамо установити, да је бивша демократска влада била врло издашне руке према појединим установама, а тако исто и према појединцима, у погледу извозница.

Друго, да су људи, којима је поверена наша држава, да њоме рукују, било хотимице, било нехотице упропашћивали економску снагу наше земље, јер су дозволили да се наше „злато“, наша храна и животне намирнице развлаче као пусто масло. Дотле, док Чеси својим шећером плаћају све оно што њиховој држави треба, дотле су наши управници државе из прошле ере немилице делили извознице својим пријатељима, да се они богате, а пустили су да се у државним касама хвата паучина.

Ја појмим чак и то да су бившу владу руководили човекољубиви осећаји те су дозволили, да се у Аустрију извози и капом и шаком, јер је тамо велика беда и невоља. Лепо. Ако је тако, зашто онда да се тај народ тако нечовечно дере и да му се продаје брашно по 19 наших круна? Зашто да се онима, који гладују, шаље најбеље брашно? И зашто ти исти Аустријанци нису, споразумно са нашом владом, дошли са својим вагонима и локомотивама, па да су однели оно што им наша влада дозволи?

Зашто да се ту богате они, који су и онако богати, а који не би дали ни Богу тамјана?

Зашто се није бивша влада побринула, да нам Аустријанци даду за жито, брашно, зоб и кукуруз оне артиклове, које ми немамо, као што су разне машинерије и гвожђарије?

Је ли знала влада, најпосле, и то, како су нас Аустријанци уцењивали својом робом — не луксузном — коју су подигли тако, да ми данас плаћамо за ту робу 500 пута више него пре (н. пр. ексери, осовине, косе, алати и т. д.)?

Све је ово требало регулисати па би и наш сељак дошао до јефтиније робе, а не би морао гледати, како се његовом муком користе и богате разни Тадићи и безочни Јевреји и извозничари.

Изнесох ово да учиним задоста својој дужности а износим у уверењу, да ће садашња влада родољубивије делати и боље економисати него пређашња. Не буде ли тако, онда ће народ с правом моћи рећи:

— Не било и те владе!

Нови Сад, 12. априла 1920.

Др. М. Свињарев
нар. посланик.

Нови Сад — „Ujvidék, Neusatz".

Српски Нови Сад звао се некада и у Мађарској — Нови Сад, а ми Срби радо смо га звали и „Српска Атина". Овако смо га звали онда, када смо хтели да докажемо и истакнемо неоспориву чињеницу, да смо, ми Срби, у њему и огромној околици му у несрављивој већини према Мађарима, Јевејима и др., да је он центар наше културе, свести и т. д. Кад год смо за Нови Сад изрекли „Српска Атина", прожимао нас је чудни осећај патриотизма и слепог веровања, да ће Нови Сад кад-тад морати бити само наш — српски т. ј., да ће се заједно са целом Бачком утеловити у краљевину Србију.

Наде нам не беху пусте, наше веровање не беше илузија, сан; наш огњевити патриотизам се остварио, Нови Сад се припојио Србији, постао је српски и само српски има да остане.

Наш лепи Нови Сад су некада и Мађари и Немци тако звали — и у приватном разговору и у званичењу. Касније се он звао и „Neusatz" и „Ujvidék", а непосредно пред сам рат добио је званични мађарски назив „Ujvidék", тако, да се свакад и свагде, у свима приватним и државним звањима, па чак и у српским основним и средњим школама и онда, када се назив и српски (ћирилицом) писао, морало писати „Ујвидек".

Овако су прошли и сви остали градови и села наших крајева — називи свију били су мађаризирани.

Сада, када је Нови Сад коначно припојен Србији, морао би се звати само Нови Сад, а никако више „Neusatz" или „Ujvidék". Овако га морају звати не само Срби, већ и сви наши суграђани Не срби. Овакав назив му морају употребљавати и Мађари, и Јевреји и Немци и сви други, нарочито у писменим званичним пословима; јер, када смо, ми Срби, у покојном „Мађарорсагу", хтели, не хтели, морали знати, да је то био „Мађарорсаг", сада, ми, ти исти Срби, категорички захтевамо, да се Нови Сад у Србији мора звати само Нови Сад и никако друкчије.

Ово има да се односи и на све остале наше градове и села у освојеним крајевима. Велики Бечкерек, Велика Кикинда, Загреб, Вилово и т. д., не смеју се више звати „Grossbetschkerek, Nagykikinda, Agram, Tündérés", већ свагда има да им се употребљава српски назив.

Међутим, шта видимо?!

„Deutsches Volksblatt", немачки дневни лист, који излази у Новом Саду (као и многи други) никако не може да се одрече „Neusatz-a", „Grossbetschkerek"-a, „Agram"-a и т. д., већ терајући и даље своју пангерманску пропаганду, на појединим бројевима овог листа још увек, када му је потребно да напише Нови Сад, Загреб и др., пише Novi Sad—Neusatz, Zagreb—Agram. А када пише н. пр. Budapest, Wien, Warschau, никада ни на првом ни на другом месту не пише: Budimpešta—Budapest, Wien—Beč, Warschau—Varšava, већ само: Budapest, Wien, Warschau и т. д.

Ово изгледа као једна најнезнатнија ситница, или, да они около „Deutsches Volksblatt"-a Neusatz, Agram и др. пишу зато, што можда многи њихови читаоци не знају, шта је то Нови Сад, Велики Бечкерек или Загреб, па да им објасне. Међутим није тако. Они то чине тенденциозно, држећи нас за кратковиде, глупе и слабиће и — ово није ситница.

Опомињемо „Deutsches Volksblatt", као и све остале сличне несрпске листове, да лепе називе наших градова и села ни на половину не крсте, не швабизирају и не мађаризирају, јер нам је разних швапско-мађарских крштења, које смо вековима преживали и мучно трпели, таман толико доста, да се чаша нашег стрпљења прелива.

Српски називи појединих наших градова и села безусловно се морају очувати и — никакви други, швапско-мађарски називи се не смеју употребљавати.

Ово добро запамтите, ви, господо, около „Deutsches Volksblatt"-a и сматрајте се пресретнима, што сте у нашој земљи већ и до закључења мира добили дозволу за издавање немачког листа, па још под таквим насловом.

Ово сте само у Србији могли доживети и нигде више.

И ви нам још са „Neusatz"-има, „Agram"-има и др. бодете очи и изазивате нас?!

Патриота.

НОВИ САД, 14. априла 1920.

— **Један ратни злочинац у државној служби.** У „Застави" је недавно изишао низ подлистака од голубиначког пароха г. Дамјана *Прерадовића*, у којима су између осталога изнесена и недела, што их је један ужасан црножути тип: Милан *Грчевић* извршио у Старим Бановцима у јесен г. 1914. Београдски лист „Балкан" доноси сад под насловом „Црни листови" сталну рубрику о таковим злочинцима, која заслужује највећу пажњу. У 8. бр. „Балкана" међу лицима, која су над српским живљем вршила нечувене злочине и због тога ушла у списак међународне комисије за истраживање ратних злочина, налази се и ово име:

„Милан *Гали-Грчевић* из Шида. Био је жандармеријски поручник, а сада је сопственик једнога млина у Вуковару. Убица М. *Узелца* и К. *Прерадовића* у Старим Бановцима. Вршио је нечувене злоставе над светом, који је спровођен за интернирање. Многи су од злочинства помрли. Г. Гали-Грчевић данас живи слободно у Вуковару. Зет је поседнице млина гђе. Цопф (Zopf), која је пре рата била задужена, а данас има млинове у Вуковару и Боботи и пустару од 300 јутара у Вери. Г. Милан Грчевић живи данас у Вуковару и надзирава имање своје таште у Вери. Захтевамо од државног одветника, да тог ординарног зликовца и пљачкаша сместа ухапси и суди!"

Сасвим уместан захтев, коме ће се, надамо се, државно одветништво и одазвати. Нека државни одветник прочита у „Застави", како су Грчевићеве две жртве: К. Прерадовић и М. Узелац *натерани у Дунав и ту у води стрељани.* Крв тих мученика и патње осталих Срба Бановчана вапије за праведном одмаздом!

Политичке вести.

Мађари против Хабсбурговаца.

У „Пешти Хирлапу" бивши посланик Урманци, један од утемељача сегединске војске, расправља о питању легитимитета. Он наглашује, да се мора одлучно иступити против тајног покрета, који ради на том, да се Карло Хабзбурговац доведе у Мађарску. Први повратак Карла значио би корак ка успостави аустро-угарске монархије. Мађарска неће да чува свој интегритет за Хабзбурговце, већ за саму себе. (Тај интегритет ће јој на крају још и главе доћи!)

Чехословачка.

Председник Масарик примио је оставку министра прехране Худке, те поверио ову дужност министру финансија, Сонтагу.

Државни чиновници раде сада на побољшању свога положаја. Они захтевају, да им се ратне године урачунају за мировину и да им се даде нов доплатак на скупоћу. Они прете страјком.

У Словачкој је укинуто ванредно стање.

Вилзон и Лојд Џорџ.

„Дељи Телеграф" пише, да је Председник Вилзон одлучио да до краја издржи поред своје политике, јер је уверен да ће Сједињене Државе на крају ипак приступити Савезу Народа. Његови пријатељи одобравају ово његово држање. Вилзон отворено окривљује Лојда Џорџа, да је он у многим стварима скривио својим самовољним поступцима, тако су се многе ствари кренуле на Мировној Конференцији кривим путем

Успеси наших научних делегата у Бечу.

Беч, 4. априла 1920. *)

Изасланици наше државе проф. др. Јов. *Радонић*, др. Алекса *Ивић* и др. Иван *Бојничић* постигли су ових дана у преговорима са аустријском владом велики успех. Аустријски државни канцелар др. Карло *Ренер* одредио је бечког унив. професора дворског саветника дра Освалда *Редлиха*, шефа државног архива дворског саветника барона Оскара *Митиса* и министарског саветника барона Едвина *Версбаха* да уиме аустријске владе воде преговоре с нашим делегатима. После дуготрајних преговора утврђен је уговор, по коме се Немачка-Аустрија обвезује, да ће изручити нашој држави одмах све документе старих владара српских, затим документе спљетског архива и све друге листине нацијоналне провенијенције. Према томе ће повеље српских владара из дома Немањина, повеље Балшића, Лазаревића, Бранковића са својеручним потписима тих владара доћи у нашу домовину ових дана, не чекајући на ратификацију мира.

Осим тога је постигнут још један успех. До сада је равнатељство појединих архива бечких цензурирало документе, које су наши научењаци узимали као предмет научног истраживања тј. давали су им само известан део на увид, а остале су документе скривали као тајне. Наша делегација је узела у уговор обвезу аустријске владе, да ће у будуће сви државни архиви без икаквог ограничења бити на располагању нашим научењацима, да неће више бити тајна одељења, него ће сви фасцикули бити приступачни за све наше научне раднике. Уговор овај имаде од наше стране да потпише министар председник, а од аустријске државни канцелар и чим се обави потписивање, аустријска ће влада изручити нашим изасланицима све споменуте документе.

*) Због нагомиланог материјала одоцнело. — Ур.

Вести.

— **Из Двора.** Њ. В. Краљ Петар је изјавио жељу да се врати у свој стари Двор, у којем је сад привремено смештен Парламенат.

Као што је познато, за седнице Парламента већ се преоправља касарна VII. пука, и стари Краљ ће моћи у скоро да се настани у свом старом дому. Престолонаследник Александар настаниће се међутим на јесен у новом Двору.

— **Замена крунских новчаница од 50 и 20 К.** Министар Финансија наредио је, да се *до 15. маја* тек. год. *безусловно имају повући из оптицаја* и све крунске новчанице од 50 и 20 К. те замене са крунско-динарским новчаницама Народне Банке Краљевства С. Х .С. Да до даље наредбе остану због оскудице ситног новца у оптицају само ситни новци од 10, 2 и 1 К. и да после 15. маја тек. год. све крунске новчанице изузимајући ситне новчанице од 10, 2 и 1 К. које и даље још за неко време остају у оптицају, престану бити законско средство плаћања на територији Краљевства С. Х. С.

— **Поверенство за испитивање сумњивих маркица**. Делегат Министра Финансија у Новом Саду објављује ово: Према наређењу Министарства Финансија основано је код ове Делегације поверенство за происпитивање сумњивих маркица на новчаницама Аустро-Угарске Банке за цели Б. Б. Б. са седиштем у Н. Саду. Ово се поверенство састоји од председника, чиновника Делегације Министарства Финансија у Н. Саду, једног вештака (стручњака) одобреног по Делегацији и једног члана кандидованог по трг. занатлијској комори у Н. Саду, а примљеног по Делегацији. Задатак поверенства је, да происпита и коначно одлучи о исправности маркица на крунским новчаницама, које су, јер наводно провиђене фалсифицираним маркицама, од појединих звања и установа биле задржане код презентације на замену у одређеном року. Закључак поверенства о исправности или неисправности маркица на новчаницама Аустро-Угарске Банке је *коначан*, те против овог *нема места даљем правном леку*.

Новчанице Аустро-Угарске Банке, за које поверенство установи, да су провиђене добрим маркицама, биће измењене за крунско-динарске новчанице код онога звања или установе, која их је задржала. Сопственици задржатих новчаница сазнаће судбину истих преко речених звања и установа.

— **Помиловања**. Регент је потписао велики указ, којим се великом броју официра и редова опрашта даље издржавање казне, на које су осуђени војним судовима.

— **Словенски институт у Паризу**. У Паризу је основан институт за студију словенских питања. Он носи у главном научни карактер, али без сумње он ће имати и политичку вредност. Циљ му је да у Француској створи најбоље услове за студију лингвистичких, етнографских и политичких словенских питања и тако створи у Паризу важан центар за словенске ствари. Институт већ има библиотеку и читаоницу за студенте.

— **Летње време**. Почев од 11. априла помакнути су часовници за један сат напред у целој нашој држави, те тако сада почиње рачунање летњег времена.

— **Буџет за 1920. годину**. Министарство Народног Здравља израдило је пројект буџета за 1920. годину. Ових дана биће предат Министру Финансија на одобрење и преглед.

Сада је Мин. Нар. Здравља добило десет нових комплетних болница. Ово су венеричне болнице и биће смештене по разним крајевима нашег Краљевства.

— **Дом за инвалиде**. Од велике коњичке касарне у Земуну преуредиће се Велики Дом за Инвалиде. У првом реду биће смештени слепи инвалиди, а за тим и неки други за које се не може наћи места у Београду.

— **Савски мост**. Како јављају из Вел. Бечкерека, данас су и последњи делови савског моста прешли границу. Босански железнички материјал није још пуштен из Темишвара, већ је од војних власти поново задржан. Шта мисле Румуни са овим материјалом? Зашто се с тим већ месецима чека? Време би било да материјал већ једном добијемо.

— **Ступио на снагу**. Указом Њ. Кр. Вис. Регента Александра од 4. о. м. ступио је на снагу привремени закон о буџетским дванаестинама и најхитнијим фискалним мерама.

— **Подизање Београда**. Како београдски листови јављају, пре неколико дана су отпочете оправке на београдским општинским цигљанама и набављен је већ потребан материјал за оправку свих порушених зграда као и за подизање колоније.

— **Суђење бољшевицима**. Прошле недеље је у Београду завршено суђење окривљенима у бољшевичкој расправи. Дијамантштајн(!) је осуђен на три месеца, Копчеповић и Чопић на пет месеци. Свима осуђенима урачунат је истражни затвор у казну, тако да су одмах пуштени на слободу.

— **Наши се враћају**. У Дубровник је приспео италијански пароброд са 2226 наших заробљеника, међу којима има 15 официра, за тим још један пароброд са 837 наших људи и 23 официра.

— **За побољшање нашег саобраћаја**. Из Љубљане и Загреба приспело је у Београд око 40 оправљених путничких вагона I. и II. разреда. Ти вагони ће се у скоро пустити у саобраћај на главним пругама у унутрашњости Србије (Ниш, Скопље и т. д.). Вагони ће ноћу бити сви осветљени.

— **Стручне школе**. Министарство Трговине и Индустрије решило је, да се у неким местима у Црној Гори отворе стручне занатлијске школе, које ће бити под надзором и имати субвенцију истог министарства.

Записи.

— **Војвођански музеј**. С времена на време морамо се вратити на ову тему. Жалосно је да ми до данас нисмо били свесни да створимо свој, Војвођански музеј. Има на стотине оних ствари, предмета, писама, реликвија, што су све у вези са нашом прошлошћу. Све то пропада по манастирима, приватним кућама или прашљивим буџацима какве мале установе.

Сада обраћамо пажњу нашег Просветног Одсека на ову ствар. Његова је дужност да питање проучи и учини све потребно да се реликвије наше прошлости покупе, сачувају и среде.

Исто тако апелујемо и на наше богаташе: — *Одужите се своме народу, дајте веће суме од свог имања, створите — себи за вечити спомен — Војвођански музеј.*

— **Владати**... Није лако владати значи много знати, много видети и — пре свега над самим собом владати. Код нас „владати“, „бити на власти“ значи већином радити у своју корист.

Владати, затим, значи и ствари доводити у ред, усавршавати их. За то треба спреме, стручног знања.

Ми смо у многом погледу показали да не умемо владати. Још није доцкан: спремајмо се, учимо, а нарочито обуздавајмо личне прохтеве, ћуди и интересе!

Читаоцима и спољним сарадницима.

Тарифа штампарских слагача је скочила са 50%. Но Управни Одбор деон. друштва „Заставе“, поред свег тога, *неће да повиси цену претплати ни ни појединим бројевима*. Неће то да учини у интересу читалаца „Заставе“. Услед те скупоће, онемогућено ће бити да се уз сваки други-трећи број даје додатак, што је доста незгодно, с обзиром на *силан материјал*, што лежи у редакцији чекајући да изађе у „Застави“. Уз то је и формат „Заставе“ сад мањи, јер смо такав папир добили. Баш због тог скученог простора молимо господу спољашње сараднике, *да своје саставе збију на што мањи обим*, јер иначе редакција неће бити у стању, да их пусти у јавност. *Уредништво „Заставе“.*

Књижевност.

— **Богдан Поповић**: Антологија новије српске лирике. Четврто издање. С. Б. Цвијановић, Београд. Ову одличну збирку нашег песништва најтоплије препоручујемо. Цена 10 динара.

— **Иво Андрић**. Пут Алије Ђерзелеза. С. Б. Цвијановић, Београд, цена 3 динара.

— **Др. М. Леко**: Нов живот. С. Б. Цвијановић, Београд. Цена 1 динар.

— **Практични кувар**, написала Софија Мирковић. Друго, поправљено и проширено издање. Цена 5 динара. Ову добру и практичну књигу најтоплије препоручујемо.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Недељни репертоар:

Четвртак: „Њих Четворо“, трагедија глупих људи у 3 чина. Написала: Габријела Запољска. Први пут.

Субота: „У долини“, драма у 3 чина. Написао: Дон Ангела Гимера. Са каталонског превео Дон Хосе Ечегарај. (Режира г. Јосиф *Осиповић* као гост.)

Недеља: „Њих четворо“

Телеграми.

(Пресбиро, Нови Сад).

Велики збор у Загребу.

Загреб, 13. априла. У недељу је овде одржан *велики збор* у циљу манифестација против намераваног решења јадранског питања према италијанским жељама. Збор је отворио Милан *Марјановић*. На збору је говорило више говорника и сви су истицали једнодушно да *Ријека мора остати Југославији*. Говорници су уз бурно одобравање публике изјавили да смо *ми готови ићи до крајности*. По томе је поворка кренула главним улицама Загреба и зауставила се пред зградом армијске команде, а затим код банске палате. На збору је учествовало *преко 25.000* људи.

Ровење мађарске клерикално-грофовске клике.

Будимпешта, 13. априла. Лига за одбрану територија и канцеларија за припрему мира у Будимпешти покренула је две велике акције под покровитељством гувернера Хортија, примаса Черноха, грофа Апоњија и грофа Бетлена. Првој акцији је сврха, да олакша положај политичких избеглица. Друга акција се бави утврђивањем за развијање интензивног рада око територијалног интегритета.

Ренер о јадранском питању.

Рим, 13. априла. „Месаџеро“ доноси разговор свог уредника са Ренером, аустријским канцеларом, о јадранском питању. Ренер је одговорио: На жалост, наш нови географски положај лишава нас мора. С тога јадранско питање за нас не може имати непосредног интереса. Ми бисмо ипак желели, да Италија и Југославија дођу до мирног решења, које би оба суседа задовољило. На питање, које би пристаниште Аустрија желела више поседовати, Трст или Ријеку, одговорио је канцелар: Трст, пошто нам је он много ближи.

Д'Анунцијеве невоље.

Ријека, 13. априла. Прилике међу Д'Анунцијевим трупама сваким даном бивају све теже. Официри и добровољци су подељени у два непријатељска табора. Једни су монархисти а други републиканци. Улице су пуне излепљених плаката обе стране.

Немачка молба.

Берлин, 13. априла. Председник немачке мировне делегације послао је Миљрану ноту, у којој моли, да се за три месеца продужи рок, у коме мора Немачка снизити стање своје војске. Рок је истекао 10. о. м.

Мир у рурском подручју.

Берлин, 13. априла. У рурском подручју влада опет мир. До крупнијих немира у опште није дошло.

2 ВАГОНА

Поморанџа

140 3—5 приспело је и продаје уз најнижу цену велетрговина

Браће Продановића

Н. Сад, Дунавска улица.

Јел Вам познат

? FRIGOLIN ?

најбоље средство за промрзлост.

Frigolin

је једино средство против

РЕВМЕ, ИСХИЈАСА, НЕВРАЛГИЈЕ

и у опште за серотину од назеба.

Главни депо за Војводину:

Дрогерија Живојновић.

Готови: апотека Златан Крст, Ковин.

2478 15-20

Угља дрвеног 2 вагона за продају, преузимано жељ. станица Нови Сад. Упитати Г. Шашића, Н. Сад, Телечкова 26.

137 2—3

Најбољи извор куповања за трговце!

Шпецерајске-материјалне-колонијалне робе, јужна воћа, фарбе и т. д.

Браћа Челиковић, Н. Сад

152 Петефијева улица бр. 2. 1—10

Оглас.

За продају 14 вагона црвене земље у Н. Саду, на зимском пристаништу, одређује се нова лицитација за дан 18. априла тек. год. у 9 часова пре подне.

Позивају се интересенти, да изволе доћи на лицитацију.

Из канцеларије Обласне Делегације Дирекције Плена Бр. 1351. 157 1—1

Мој син Душан Локић остао је на италијанском фронту 1918. године. Молим сваког који нешто зна за њега, да јави на уд. **Даница Локић** Госпођинци (Бачка).

1—3

Број 28232/адм. 1920.

Стечај.

Савет града Новог Сада на основу 285. §-а организационог статута расписује стечај на место великог капетана редарства, које је скопчано са годишњом платом од 4800 круна, 1280 круна станарине, 1300 круна активног доплатка, 800 круна паушала на одело као и с одговарајућим доплатком на скупоћу и градским ванредним доплатком.

Позивају се сви који ово место желе получити, да поднесу своје молбе до 30. априла у 12 сати пре подне гр. Савету, снабдевене с документима о квалификацији која је прописана по I. зк. чл. од 1883. год.

Из седнице Савета града Новог Сада, држане 8. априла 1920.

Др. Марцековић,
зам. градског начеоника.

156 1—1

Пост рестанте „Пролеће" – Београд. Сад је у Новом Саду, одговор на писмо од 25. пр. мца налази се на пост рестанте Нови Сад на означену шифру. 154 1—3

Бензин-мотор! Продајем из слободне руке потпуно добар **бензин-мотор** од 4 коњске снаге, система **„Renauer Felix"**. Уз мотор продајем крењачу и вршалицу са елеватором и кајишевима. Млатило је на зубе и тзв. „кугл-лагере". Обратити се на адресу: **Влада Нићетин, Стари Сивац (Бачка).** 148 2—3

Нудим: 119 3-3

10.000 ком. вила дрвених,
2000 „ косишта,
200 „ грабљи.

За цену упитати:

СТЕВУ КОРАЋ, Срем. Митровица.

На велико.

Мануфактурна роба.

ЕНГЛЕСКЕ И ФРАНЦУСКЕ РОБЕ, ШТОФА МУШКОГ И ЖЕНСКОГ, СВИЛЕ, БАТИСТА, ДЕЛИНА, ГРЕНАДИНА, ЈОРГАНА, МАРАМА, КРЕВЕТСКИХ ЧАРШАВА И Т. Д.

147 С поштовањем: 2—2

Дунђеров и Ралетић, Нови Сад.

На мало.

Креча! Креча!

на велико и мало добија се стално!

Поручбине примају

Браћа Слепчев

40 **Стари Сивац (Бачка).** 8—10

Број телефона 16.

НАРУЏБИНЕ ЗА **КОКС** ПРИМА:

Ј. Коларић, прометна писарница **Н. Сад,** ул. Зелене Зрињске 2.

104 **Телефон 207.** 6-15

Главно стовариште фабрике **шампањца** Л. Литке-а и фабриката В. Жолнан-ја од керамита, фајанса, мајолике и еозина. Купујем око 20 вагона првокласне, здраве незасечене и од земље чисте **кртоле (кромпира)** за јело, велике бар као јаје. Понуде хитно.

Џакове сваке врсте, пољава, кудељна канапа сваке дебљине, канапе за везивање винограда и снопова, преће, све рибарске артиклове, покровце, штофова за паковање, папирна канапа, канапа за везивање џакова, набављају се најјефтиније код

АВРАМА ШИФА — НОВИ САД

позајмљивач џакова и пољава. Футошка улица 26. Тел. 403.

2258 24-30

Новоотворена трговина шпецерија и јужног воћа

Браће Коларски, Н. Сад

Футошка улица број 58. препоручује своје стовариште. — Цене умерене.

102 5 5

На продају зубни ателиер у Ади (Бачка) целом опремом и добром праксом, по вољи са станом. Ближи извештај код адвоката др. Оскара Холо у Ади. 153 1—2

Приватисткиње могу добити стан и обскрбу у отменој породици. Упитати у адм. „Заставе". 151 1 1

Претварање Прве Задруге за Међусобно Помагање и Штедњу у **Старом Футогу** у Деоничарско Друштво.

Позив на упис и уплату.

(Проспект.)

Прва Задруга за Међусобно Помагање и Штедњу у **Старом Футогу** на 38. главној скупштини својој, одржаној 7. марта ове 1920. године у Старом Футогу једногласно је решила, да се претвори у Деоничарско Друштво са основним капиталом од

К 400.000 или 100.000 Динара

издавањем 2000 основних деоница по номиналној вредности од К 200.— или 50.— динара по комаду.

Право првенства на деонице имају честичари Прве Задруге за Међусобно Помагање и Штедњу у Старом Футогу.

Уписнина износи К 10.— по деоници и служи у првом у реду за покриће трошкова око оснивања, остатак пак припада резервном фонду Деоничарског Друштва.

Уписивање се прима код Прве Задруге за Међусобно Помагање и Штедњу у Старом Футогу и **траје до искључиво 30. јунија 1920** године.

Половина деонице има се одмах при упису уплатити; а друга половина до 30-ог јунија 1920. године.

Ко своје деонице при упису потпуно уплати, тај добија 5% камате од дана уплате до 31-ог децембра 1920. године.

Потпуно неуплаћене деонице добивају камату тек од оног дана, када другу половину деонице уплате.

Од 1-ог јануара 1921. године учествују све деонице у чистој добити.

На положене уплате издају се привремене потврде, које ће се приликом преузимања сталних деоница заменити овима.

Уписи деовичара без права првенства узеће се у обзир, пошто се установи, колико је деоница преостало иза деоничара с правом првенства.

Поделу преосталих деоница врши **Управни Одбор.**

У **Старом Футогу** 25-ог марта 1920. год.

Управни одбор: Ђока Врбашки с. р., Никола Топалов с. р., Душан Ћирлић с. р., Стеван Теларов с. р., Паја Лазарац с. р., Ђура Винокић с. р., Живан Нинковић с. р., Миша Касапов с. р., Милош Шумаров с. р., Влада Сентиванац с. р., Ђока Шуборош с. р., Мија Марић с. р., Гавра Куцурац с. р.

Надзорни одбор: Веселин Маријански с. р., Душан Симоновић с. р. 85 2—3

НОВО НОВО

У пажњу трговцима!

Разноврсне гвожђарске робе добила је новоотворена агентурно - комисијонална радња

Ђорђе В. Мољац и друг

Нови Сад

139 Кисачка улица бр. 22. 2—2

ВАГОН пресованог стакла (Pressglas), које са састоји из пивских чаша и винских штуцни, може се одмах са жељезничке станице најјефтиније преузети. Поближе код: **А. АЛМОСЛИНО**, агент, Београд, Цар-Урошева ул., поред синагоге. 136 2—2

У великој трговини шпецерајске робе

ГЕЗЕ КЛАЈНА

У СУБОТИЦИ

Телефон 55. Берчењијева ул. 5.

може се добити:

Жигице	Боја
Бакарне галице	Лакова
Коломаза	Сидола
Сирћетне киселине	Аполита
Папирних кеса	Светлог маза
Стипсе	Плавила
Клорвог креча	Гвозденог прашка
Семења	Карлсбадске соли
Кима	Шампањца

144 2—

Управник: Јаша Томић. Штампарија Натошевић, Нови Сад, Богданска улица број 3. Одговорни уредник: Јанко Перић.